

Els actes dels cursos especialitzats celebrats el curs 1987-1988 patrocinats per la CIRIT

Si el mètode comparatiu ha estat definit manta vegada com el mètode més genuïnament geogràfic, aquest curs 1987-1988, dedicat a l'anàlisi comparativa de l'organització de l'espai urbà havia d'incloure, a més de treballs referits a la ciutat de Barcelona, aportacions d'altres ciutats amb problemes i plantejaments similars als de Barcelona, per poder veure fins on hom pot generalitzar els diagnòstics i fins on les solucions proposades en una ciutat són aplicables a una altra. Per això, es va creure convenient l'estudi de dues aglomeracions urbanes que no només pel relatiu veïnatge, sinó principalment per la seva estructura interna, composició sectorial, ritmes de creixement i entorn cultural podien fer pensar que el seu coneixement podia ajudar a la comprensió dels fenòmens actuals de Barcelona. Madrid i París, doncs, foren les ciutats analitzades per diversos professors geògrafs d'ambdues localitats.

És notable comprovar que molts dels problemes exposats són els que es constaten a Barcelona, i com que les solucions assajades no han estat sempre iguals ni coetànees, i com que l'entorn humà de cada ciutat no és lògicament igual al de les altres, i com que les circumstàncies històriques no són les mateixes, els problemes generats per l'aplicació de cada solució han provocat nous problemes encreuats que compliquen la visió i entrebanquen el raciocini.

No és exagerat, doncs, en pensar el que s'acaba de dir, d'afirmar que les visites dels professors dels Cursos especialitzats ha estat una experiència apassionant que —i ací sí que no s'intenta cap tipus de comparació— ha superat en molt el que s'esperava.

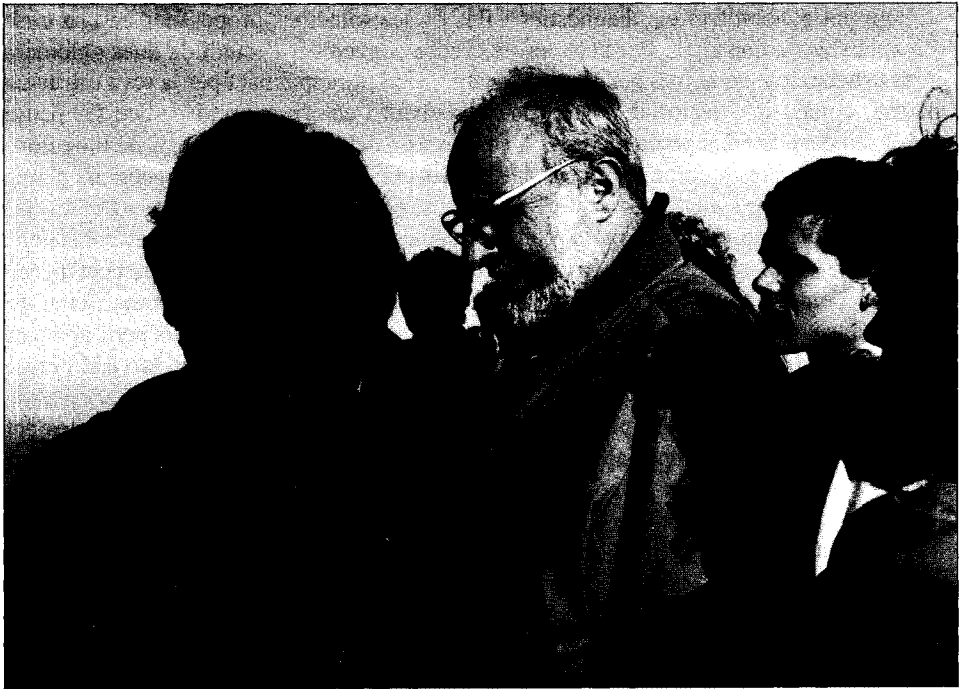
Jeanne Fagnani (27, 28 i 29 de gener), del CNRS i Paul Claval (12 i 13 de febrer), de la Universitat París-Sorbona, exposaren les seves opinions sobre l'aglomeració i l'àrea de París, cadascun des dels seus plantejaments particulars i la seva manera pròpia d'entendre la geografia.

Ja és sabut que les dones entraren massivament al mercat dels llocs de treball a finals de la dècada dels seixanta deixant la seva dedicació fins aleshores exclusiva a les tasques de la llar. Ja és sabut —i la geografia feminista ho ha posat ben de relleu— que les relacions socials d'acord amb el sexe provenen i depenen de la construcció social en l'espai i en el temps. Fagnani insistí en el cas de les mares actives de la regió de París que s'han

de desplaçar per motiu del seu treball i que han d'intentar posar d'acord la seva vida professional amb llur vida familiar. Si el problema és greu per les mares de l'aglomeració de París —tal com passa en totes les ciutats grans d'organització social similar— s'agreujava considerablement quan es traspassen els límits espacials de la ciutat i es vol abarcar l'àmbit de la conurbació. Les consideracions de Fagnani i les dades que aportà permeten fer-se càrrec de l'amplitud i de les conseqüències del problema i de les solucions possibles.

La professora Fagnani pronuncià la seva lliçó (*Trajets domicile-travail et modes de vie des mères actives en France: le cas de l'agglomération parisienne*) el divendres, dia 29 de gener a la Sala Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans. El dimecres, dia 27, havia dirigit, dins el Curs especialitzat, organitzat per la Societat Catalana de Geografia, un col·loqui-seminari a la Facultat de Ciències Polítiques de la Universitat Autònoma de Barcelona. El tema debatut fou *Le refus du troisième enfant: contrainte, arbitrage et compromis*.

Amb Jeanne Fagnani, alguns professors de geografia i socis de la Societat Catalana de Geografia visitaren l'aglomeració de Manresa, on s'analitzaren els seus aspectes humans, s'estudià el massís de Montserrat que es va recórrer en part, i es van visitar les comarques del Camp de Tarragona.

El professor Paul Claval, al cim de Cabrera, continua un debat interessant. Fotografia presa el 13 de febrer del 1988

El dia 12 de març, a l'Empordà, els professors Gómez Mendoza, Brandis i Mas escolten les explicacions de Mònica Martinoy sobre els treballs que efectuen a aquella zona.

Les grands problèmes de l'agglomération parisienne, circulation, immigration, insécurité et les tentatives pour les résoudre fou el títol de la conferència que Paul Claval pronuncià el dia 12 de febrer a la Sala Prat de la Riba. Hom coneix a bastament la dedicació de Claval pels problemes de la geografia urbana. Han transcorregut vint-i-cinc anys des de la *Géographie générale des marchés* apareguda a les Belles Lettres de París el 1963, durant els que Claval no ha deixat de meditar sobre la ciutat. Algunes obres en poden ésser exemple: la *Théorie des villes*, apareguda el 1968 al volum 8 de la «Revue de Géographie de l'Est», *Le système urbain et les réseaux d'information* (Montréal 1973), el tractament de les qüestions de la centralitat a *Éléments de géographie économique* (París 1976), *Espace et pouvoir* (París 1978), *La logique des villes* (París 1981), *Les jardins et la ville* (Barcelona 1986), etc.

En molts d'aquests treballs, l'accent és posat a una visió històrica conseqüent amb la seva concepció que considera la ciutat com un procés en continua evolució. Per això va ésser interessant sentir la meditació de Claval sobre uns fets de total actualitat amb una projecció vers el futur, ocorreguts al moment en que a les ciutats es produeix un augment de les funcions internacionals que exigiran, a ben segur, una reestructuració profunda de l'espai urbà.

L'endemà, la discussió continuà durant la sortida efectuada a la ciutat de Vic, a la zona d'encaixament del Ter i a les terres del Cabrerès, amb l'ascensió al Santuari de Cabrera. Fou un dia dens on, en un clima d'amistat i de distensió es van poder debatre, també, un gran nombre de qüestions relatives al complicat món de la geografia.

El tercer curs especialitzat d'aquest any portà a la tribuna de la Societat Catalana de Geografia els professors Josefina Gómez Mendoza i Rafael Mas Hernández, de la Universitat Autònoma de Madrid, i a la professora Dolores Brandis, de la Universidad Complutense. Les seves intervencions foren una anàlisi del creixement de l'aglomeració madrilenya. Primer, a la Facultat de Geografia i Història (Àrea d'Anàlisi Regional), parlaren de la política municipal i de la dinàmica urbana recents a Madrid, amb una constant referència a les grans operacions de remodelatge, a la distribució d'equipaments, a la creació de nous barris, etc. que s'han dut a terme durant els darrers vint anys. Fou una sessió viva i dinàmica, il·lustrada amb gràfics i diapositives que portaren a un coneixement més complet de la situació madrilenya.

L'endemà, el divendres dia 11 de març, a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans, la reunió versà sobre l'evolució recent de l'aglomeració de Madrid. Fou com una síntesi, o una generalització, o una continuació del que s'havia tractat la vigília. Tot el que deien —d'on sortia un Madrid ple de problemes, de projectes i de realitzacions— permeté l'inici d'un diàleg i unes matisacions i ajudà a establir unes comparacions molt il·lustratives.

El dissabte, dia 12 de març, amb un grup reduït de socis de la Societat Catalana de Geografia, els professors de Madrid efectuaren una visió a l'àrea Roses-boques del Fluvià que permeté l'anàlisi d'una qüestió que, en aquests moments, és l'objecte d'estudi als seus departaments: les transformacions experimentades per la naturalesa degut a l'acció humana, al golf de Roses durant els darrers cent anys. Es comptà amb la valuosa col·laboració de Mònica Martinoy, de Torroella de Montgrí, membre de la Societat Catalana de Geografia, que treballa amb els grups encarregats de la defensa i conservació d'aquella zona.

En resum, es pot afirmar que els tres cursos especialitzats que s'han dut a terme han respost al que d'ells s'esperava. Tots han permès, també, assegurar la continuïtat del diàleg i la preparació de noves trobades.